

DEPERSONALIZAREA OMULUI – CONEXIUNI ȘI CONTINGENȚE CU PUNCTELE DE VEDERE EVOLUȚIONISTE

Mirajul nefiresc infuzat de corupția inflaționară a modernității s-a constituit ca o vastă acțiune de depersonalizare și de structurare ontologică a omului, adică, practic, o sustragere premeditată a lui din sânul relației comunionale cu Dumnezeu. S-a umblat, așadar, tocmai la ceea ce omul avea mai intim și mai valoros, și anume, la legătura sa filiativă și personală cu Tatăl Creator și la caracterul iconic al firii sale. S-a căutat practic o „anulare a însușirilor de existență umană concretă”¹ și o înlocuire a lor cu un sistem de coordonate robotizat, ermetic și chiar animalic, sistem în care instinctul a devalorizat raționalul, iar comanda mecanică a înjosit sentimentul și trăirea afectivă. „Astfel, raporturile juridice care guvernau societatea s-au obiectivat în relațiile dintre Dumnezeu și om”², acesta din urmă percepând intimitatea legăturii sale cu Divinitatea în termenii unei supunerii coercitive și a unui funcționarism impersonal deșertat de orice dimensiune a unei afectivități sincere.

Problema depersonalizării omului pleacă tocmai de la teoretizarea unei viziuni reduționiste și deformate asupra omului înțeles mai mult ca mic segment constitutiv al unei mase amorfe și ușor manipulabile decât ca factor de decizie competent, necesar și conștient. Societatea actuală, trăind în apanajul odios al ipocriziei socialiste, dezvăluie, în ciuda așa-ziselor mari descoperiri tehnologice și a pretențiilor de înaltă democrație pe care și le revendică, tot mai mari lacune în structurarea unei concepții realist-obiective și necalomnioase asupra omului înțeles ca ființă personală și nu ca individ, dar și asupra cosmosului. Spre exemplu, în ciuda existenței sale în centralitatea afluxului urban suprafiresc al cetății de tip modern, omul condamnat la o astfel de precaritate a existenței dovedește o reală incapacitate de a se împărtăși din caracterul relaționar al persoanelor cu care intră în contact, probând astfel realitatea experienței „întâlnirii neaducătoare de sens”³. Teologul Daniel Bulzan arată că această frustrantă imposibilitate de relaționare a omului contemporan face parte din procesul mai amplu al deconstituirii sinelui uman, fenomen care „nu e altceva decât o formă de impersonalizare a

---

¹ Ernest BERNEA, *Criza lumii...*, p. 51.

² Nikolai BERDIAEV, *Adevăr și Revelație...*, p. 135.

³ Daniel BULZAN, „Tradiția apofatică și postmodernismul: confluente și divergențe în problema limbajului”, în *Erezie și logos...*, p. 45.

omului, acesta participând, fără identitate, în masa amorfă a circulației informației”⁴, omul fiind integrat astfel într-un constant și insesizabil demers de imobilizare, aplatizare și degradare a constituției sale personale până în spectrul unui solitarism conex solipsismului.

Din acest punct de vedere, epoca modernă este una a eșecurilor și a inadvertențelor paradoxale, deoarece „a căutat cu vehemență eliberarea, autonomia individului, [dar] a produs în același timp atât cele mai atroce forme de totalitarism pe care istoria le-a experimentat vreodată, cât și libertatea ca patologie transformată într-un individualism ce neagă total dimensiunea comunitară a ființei umane”⁵. Marcat în mod direct de pesimismul morbid al filosofiei nietzscheiene, „secolul XX și-a derulat parcursul în umbra sinistră a celei mai gigantice negări ideologice și suprimări fizice a omului [...] în numele clasei”⁶, fenomen manifestat ca o „adevărată apoteoză negativă a inumanului, [ca un] veritabil triumf al «ne-omului»”⁷. Devenind experiment al „capriciilor” istoriei, omul a fost redus și hipertrofiat, abstractizat și ideologizat, trăsăturile sale definind cu precădere imaginea omului-lucru, adică a individului cu o funcționalitate strict utilitară, contrastând astfel în mod evident cu figura idealizată a omului concret și viu, „cel care întreprinde și suferă rodnic o condiție proprie naturii sale”⁸. S-a ajuns chiar la „confecționarea” și „fabricarea” în sens comercial și industrial a tipului de om standardizat, un prototip impersonal hibrid, detașat de orice implicare emoțională, un element căruia i-a fost sustrasă identitatea ce-i individualiza personalitatea în sensul unicității și care a fost integrat înțelegerii ermetice a „gloatei” și a inertului. Nu trebuie să ne mai mire deloc acest fapt scandalos mai ales dacă avem în vedere și încercările și mai diabolice de dată mai recentă din domeniul medicinei care privesc realizarea unor exemplare genetice artificiale prin clonarea unui original uman. Toate aceste stări de lucru atestă în mod vădit tocmai faptul prezentat în registrul anterior al lucrării de față, și anume, încercarea omului de a se substitui lui Dumnezeu și de a-i face uitată atotputernicia prin diferite modalități de ocultare a unicei Sale forțe creatoare. „Omul contemporan – încartiruit în imanent și în ale cărui urechi încă mai răsună proclamarea «morții lui Dumnezeu»”⁹, renunțând la relația cu Tatăl său Creator s-a dezis practic de propria

---

⁴ Daniel BULZAN, „Tradiția apofatică și postmodernismul...”, în *Erezie și logos...*, p. 76.

⁵ Silviu ROGOBETE, „Ființa umană...”, în *Erezie și logos...*, pp. 118-119.

⁶ Diac. Ioan I. ICA jr, „«Îndumnezeirea» omului, P. Nellas...”, st. introd. la Panayotis NELLAS, *Omul – animal îndumnezeit...*, (ediția a IV-a..., Editura Deisis, Sibiu, 2009), p. 5.

⁷ *Ibidem*, p. 5.

⁸ Ernest BERNEA, *Criza lumii...*, p. 50.

⁹ Pr. Ioan CHIRILĂ, Pr. Ștefan ÎLOAIE, Pr. Cristian SONEA, „Omul în perspectiva...”, în Adrian Lemeni (coord.), *Repere patristice...*, pp. 332-333.

umanitate, proiectându-se astfel din dorința de a se redefini ca ființă într-o încercare agonizantă de a-și reclădi o identitate demiurgică al cărui telos este autocondamnarea la moarte. De aceea, antropologia secularizată contemporană, moștenind „erudiția” concepției imanentiste a decadelor socialiste, și, deci, privată fiind de orice perspectivă teleologic-transcendentă¹⁰, se constituie astăzi ca o abrutizare conștientă a ființei umane în spectrul reduționist-trunchiat al anatomismului intervertit. Calamitățile incalificabile pe care această societate plămădită pe orgoliul autoamăgirii le-a produs la nivel antropologic au avut drept urmare firească prefirarea cangrenică a acestui sentiment patologic de indiferență spirituală care domină întreaga lume actuală, simțământ care ascunde, așa cum am observat și anterior, leziuni sufletești poate cu mult mai greu depistabile și ameliorabile decât un ateism clasic de tip militant. Însă, deficiența care alimentează această atitudine de impasibilitate duhovnicească este tocmai incapacitatea rigidă a lumii contemporane de a vedea omul – ființă personală – în optica harică a iconicității, sau altfel spus, stagnarea concepției umane la cadrele fragmentare, irelevante și total necuprinzătoare ale palpabilului și văzutului, lipsită fiind această viziune de orice raportare la Trandescendent. Această extracție compromițătoare a omului din originaritatea constituției sale latreutice și din sânul relaționării cu Creatorul și cu natura înconjurătoare este poate cel mai teribil efect post-factum al unei mentalități născute din aberația dezgustului pentru Dumnezeu și religiozitate. De aceea, putem conchide în acest sens, alături de intelectualul român Ernest Bernea, că „ceea ce filosofia și sociologia veacului trecut nu a înțeles [...] este că dincolo de natura și voința [sa] [...] omul nu este o creațiune a obiectivărilor și împrejurărilor”¹¹ și cu atât mai puțin o simplă unealtă servilă situată la dispoziția unui sistem politic deopotrivă antiumanist și depersonalizant, ci este o ființă spirituală unică și irepetabilă înzestrată cu capacitate de decizie și libertate de expresie, dezvoltându-se societății ca o celulă vie și responsabilă a unei lumi grefate pe o textură transcendentă.

Un fenomen cu mult mai dramatic decât naturalizarea omului este însăși depersonalizarea Ființei Dumnezeiești, adică disocierea Ei de propriul caracter personal. Acest proces malefic este opera fie a unei categorii umane imature și indolente, facțiune tributară conceperii Dumnezeiescului în frontierele șablonarde ale unei gândiri abstracte și anempirice, fie demersul deliberat al unui segment uman satanic care caută cu orice preț deprecierea Ființei

---

¹⁰ *Ibidem*, pp. 332-333.

¹¹ Ernest BERNEA, *Criza lumii...*, pp. 30-31.

Dumnezeiești și reducerea ei la condiția umilitoare a unei superstiții omenești puerile și retrograde. Ce se urmărește de fapt prin acest vast proces destructiv este reducerea Personalismului Dumnezeiesc la funcțiunea unei entități nonrelaționale pur conceptuale și subsidiare, metodă prin care umanitatea să se poată elibera de sub „opresiunea” oricărei tutele transmundane, ea putându-se autocoordona în final conform propriei voințe egocentrice. Obiectivul urmărit aici este practic ruperea legăturii personal-participative a omenirii și, implicit, a lumii cu Creatorul Său, Dumnezeu fiind văzut drept principalul obstacol în calea realizării de sine a omului. Ori, prin anularea caracterului personal al Ființei Dumnezeiești, omul va începe treptat să perceapă o relație mai degrabă formală și arbitrară cu Dumnezeu, sfârșind, cel mai propabil, prin a se raporta la Creatorul Său ca la o Idee teoretic-abstractă de tip platonice, în care umanul să nu mai perceapă nicio împărtășire la nivel duhovnicesc din harul necreat al energiilor dumnezeiești. Însă „Ființa Dumnezeiască este Dumnezeu cel viu, iar nu conceptul abstract filosofic al «ființei pure». Dumnezeu este viu pentru că este ipostatic. Acesta este Principiul care viază în realitate – adică Persoana”¹². Așadar, ipostazierea se dovedește a fi astfel una din condițiile absolute ale afirmării existenței unui Dumnezeu Personal, fapt pentru care negarea acestei realități se prezintă ca un proiect idolatru de ocultare a Adevăratului și Unicului Creator.

În această lumină a lucrurilor, mărturisirea deschisă și angajată a propriei religiozități devine practic un lucru de domeniul utopicului, mai ales din cauza acestei deturnări a Ființei Dumnezeiești în sfera abstractului depersonalist. Autofirmarea identității noastre creștin ortodoxe se constituie în actualitate ca o gravă carență a societății noastre, ținând cont și de faptul că o tot mai mare categorie de oameni se dovedește astăzi incapabilă, iresponsabilă și inconsecventă în conservarea unei lucidități apologetice, adoptând prin aceasta o atitudine rezervată, dacă nu chiar rușinată, în fața propovăduirii propriei credințe. Însă, o credință neasumată existențial și neexercitată la nivelul concret al mărturisirii anagajate nu rămâne decât o îmbrățișare mimetică a unui crez ideologic văduvit de orice incidență existențială.

Dacă ar fi să aruncăm o privire și mai profundă asupra acestui demers de integrare a omului în „natural” am putea observa limpede influența disimulată a evoluționismului scientist care vine să justifice cu argumente pretins științifice o teză care încă din start este una superfluă, aceea a evoluției speciei umane pe baza unor mutații graduale intermitente dintr-un regn mamifer

---

¹² Dan CHIȚOIU, Pr. Petre COMȘA, Pr. Ioan CHIRILĂ..., „Raționalitatea Creației...”, în Adrian Lemeni (coord.), *Repere patristice...*, p. 185.

superior, și anume, cel al maimuțelor. Charles Darwin, autorul lucrării manifest „Originea speciilor” (publicată în 1859), și Lamarck, promotorii acestei teorii evoluționiste apriorice, propun o explicație așa-zis atotcuprinzătoare în cosmologie, susținând că toate ființele vii, incluzând aici și omul, au un strămoș comun, deși nu toate au fost create în același timp, iar grație procesului selecției naturale s-au produs astfel o serie de transformări care au condus la apariția unor noi specii, fapt care ar certifica și evoluția omului din ordinul maimuțelor¹³. Astfel, pe baza acestei hermeneutici raționaliste a hazardului, identitatea omului a fost sustrasă logicii creaționale dumnezeiești și redusă în mod vicios „la un complex de gene capabile să se autoreproducă”¹⁴. Însă, această ipoteză evoluționistă s-a dovedit a fi una cu totul falsă și neștiințifică chiar din cercetările realizate în laboratoarele de specialitate, niciun experiment de acest gen neconfirmând vreodată posibilitatea transformării unei specii dintr-o alta. Este binecunoscut faptul că Darwin nu și-a afirmat niciodată vreo aderență față de poziția ateistă, acesta susținând explicit ideea imposibilității științei de a confirma sau infirma existența lui Dumnezeu. Cu toate acestea, însă, teoria evoluționistă lansată de el și Lamarck a devenit în scurt timp cu atât mai nocivă cu cât exprima conjucția fidelă cu deismul anticreștin, evoluționismul constituindu-se astfel la nivel socio-filosofic drept catalizatorul inoportun al instaurării mult râvnitei autonomii a creației în raport cu Dumnezeu. Însă, dacă privim „din perspectiva realității integrale a persoanei, [putem lesne observa că] omul nu este un animal evoluat, ci are menirea de a umaniza creația prin părtășia la slava chipului dumnezeiesc, de a o face transparentă la slava divină”¹⁵. Astfel, „asemănările morfologice sau funcționale trupești între om și făpturile create nu provin din desfășurarea unei evoluții naturale, cum consideră concepțiile antropologice strict naturaliste”¹⁶, ci ele vădesc o identitate comună a întregii creații în baza imprimării ei de rațiunile dumnezeiești necreate, lumea însăși fiind creată pentru om și con-centrată în taina acestuia, iar omul, la rândul său, fiind o ipostaziere chenotică (smerită) a nesfârșitului mister divin. De aceea, ființa umană dezvăluie raționalitatea supralogică a cosmosului ca o arvună a integrării și unificării întregii creații în Hristos, creație ce-și împlinește astfel dinamica eclesială de Biserică atotîmplinitoare și pancosmică a Dumnezeului Celui Preaînalt¹⁷. Autorul Florin Caragiu, făcând

---

¹³ Adrian LEMENI, *Sensul eshatologic al creației*, Ediția a II-a revizuită, Editura ASAB, București, 2007, pp. 342-343.

¹⁴ *Ibidem*, p. 343.

¹⁵ Florin CARAGIU, *Antropologia iconică...*, p. 78.

¹⁶ *Ibidem*, p. 77.

¹⁷ Adrian LEMENI, *Adevăr și comuniune*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2011, pp. 172, 175.

o exegeză remarcabilă a viziunii antropologice a părintelui Dumitru Stăniloae, dezvoltă această temă a interrelaționării iubitoare dintre Dumnezeu, om și natură, definind-o în termenii de „triunghi liturgic”, și evidențiind totodată faptul că „în om se produce o transcendere a naturii [...] [al cărei temei] nu constă într-o simplă desfășurare evolutivă a potențelor firii, ci în imprimarea dinamică și dinamizată a comuniunii Iubirii Sfintei Treimi”¹⁸. Așadar, răspunzând astfel divagațiilor evoluționiste, conchidem că iubirea dumnezeiască intratrinitară creează și sacralizează în sens eclesial întreaga „frământătură” a acestei lumii, încredințând-o ca dar omului sacerdot, mai întâi „bună foarte”, și apoi înnoită prin jertfa restauratoare a Fiului lui Dumnezeu înomenit, configurând în acest fel cosmosul ca spațiu destinat îndumnezeirii umanului.

În lumina celor afirmate anterior, putem spune că infirmitatea duhovnicească a omului contemporan ne apare ca fiind nimic altceva decât proiecția exterioară a „legământului” idolatru făcut de acesta cu nepăsarea și inerția vitală, Dumnezeu fiind cel mult o necesitate ocazională informă, dacă nu chiar expresia „legendară” a unei superstiții tradiționale de sorginte folclorică. Societatea actuală trebuie, așadar, conștientizată acut asupra denaturărilor la care a fost supusă de către incultura și demersul dezinformării programatice a mijloacelor mass-media, atât de eficiente și seducătoare ca putere de influență, dar tributare, în același timp, unor interese ateist-oculte, lumea putând fi capabilă la urma urmei de a întrezări și singură, prin noianul de camuflaje și blasfemii odioase injuste, subtilitatea adevărului creștin care vine să-L dezvăluie din nou pe Dumnezeu lumii, în calitatea Sa de Părinte Atotputernic și Tată veșnic iubitor și veghetor asupra lucrurilor „mâinilor” Sale. Lumea este datoare a ști că are deasupra Sa un Părinte Creator Care se interesează clipă de clipă de soarta sa și Care chiar și atunci când creația Sa Îl reneagă și Îl respinge, (El) își păstrează luciditatea iubirii jertfelnice și nu o constrânge în niciun fel, așteptând întotdeauna întoarcerea smerită a acesteia. Practic, Dumnezeu creează lumea din „nemateria” iubirii și a libertății, firea umană conturându-se în noua istorie mundană ca rezultat al conjugării intersective dintre libertatea înțeleasă ca pronie și iubirea ca dar dumnezeiesc. De aceea, convergența existentă în sânul sinaxei triadologice – Dumnezeu, om și cosmos, este menită să dezvăluie tocmai această unitate (atât de absentă în lumea noastră contemporană) ca o comuniune eclesială de iubire, în care, Dumnezeu își manifestă dragostea Sa nemăsurată ca și Creator, Proniator, Restaurator și Sfințitor, omul răspunde iubirii dumnezeiești prin întoarcerea lumii ca dar de recunoștință Creatorului Atotbun, iar lumea participă activ la procesul

---

¹⁸ *Ibidem*, p. 78.

desăvârșirii umane, întreaga creație avându-și „temeiul și împlinirea în icoana omului îndumnezeit”¹⁹. Omul, în oricare ipostază nefericită s-ar afla, deci, în istorie, simte în mod cât se poate de natural și firesc nostalgia iubirii dumnezeiești, fie că are maturitatea de a o accepta și a o mărturisi în mod explicit, fie că se închide în orgoliul naiv al egocentrismului denegatoriu, însușirea conștientă a acestei relaționări binomice cu temei în iconicitatea ontologiei sale fiind unica sa șansă de realizare ca făptură teandrică destinată desăvârșirii și îndumnezeirii.

Autor: Cristian Mihail Paraschiv

(teolog absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă din București)

---

¹⁹ Florin CARAGIU, *Antropologia iconică...*, p. 78.